01

ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΥΓΕΙΕΣ

—Η έκθεση των Συλλογών Μικροτεχνίας της Συλλογής Αγγείων

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ
Έφορος ε.τ. της Συλλογής Αγγείων και Μικροτεχνίας

01 Χρυσό δαχτυλίδι με παράσταση Μούσας ή Μαινάδας στον ένθετο από κορναλίνη δαχτυλιόλιθο. Από τη Γαβαλού Αιτωλίας. 2ος αι. π.Χ. (Χρ. 801).

02 Άποψη αίθουσας πήλινων ειδωλίων από τη Μύρινα.

03 Πήλινο σύμπλεγμα από τη Μύρινα της Μικράς Ασίας. 2ος αι. π.Χ. (αρ. 5081).

04 Ειδώλιο Νίκης από τη Μύρινα της Μικράς Ασίας. 2ος αι. π.Χ. (αρ. 5102).

ΤΟΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ ΤΟΥ 2009 ΑΝΟΙΞΑΝ στο κοινό οι αίθουσες του πρώην Νομισματικού Μουσείου, στον α΄ όροφο, οι οποίες κάλυψαν τις επανεκθετικές ανάγκες της Συλλογής Αγγείων προκειμένου να παρουσιαστούν για πρώτη φορά σε μόνιμη έκθεση οι Συλλογές Μικροτεχνίας, όπως τα Πήλινα Ειδώλια και τα Χρυσά Κοσμήματα, καθώς επίσης και οι Συλλογές Βλαστού-Σερπιέρη, Γυάλινων Σκευών και η Κυπριακή Συλλογή. Αξίζει να σημειωθεί ότι έγινε εκμετάλλευση όλου του χώρου του παλαιού Νομισματικού Μουσείου, και του εκθεσιακού αλλά και του εργασιακού. Στον μικρό προθάλαμο, στη συνέχεια της αίθουσας 56 όπου τελειώνει η Έκθεση των Αγγείων, παρουσιάστηκε μια επιλογή αγγείων, των πιο αντιπροσωπευτικών δειγμάτων των σημαντικότερων εργαστηρίων της ελληνιστικής κεραμικής.

Στην παρουσίαση όλων των Συλλογών, εκτός από την υπογράφουσα, συνεργάστηκε στο σχεδιασμό η αρχιτέκτων Μπέσσυ Δρούγκα. Ο σχεδιασμός των προθηκών των Κοσμημάτων είναι έργο του Γιάννη Μετζικώφ, ο οποίος επέλεξε και όλους τους χρωματισμούς της Έκθεσης. Στο δύσκολο έργο της ολοκλήρωσης της έκθεσης συνεργάστηκαν οι αρχαιολόγοι Χ. Αβρονιδάκη, Β. Βιβλιοδέτης, Α. Γκαδόλου, Ε. Ζώση, Γ. Καββαδίας, Ζ. Καρανίκου, οι αρχαιολόγοι-μουσειολόγοι Δ. Καλεσοπούλου και Ν. Δαλακούρα, οι συντηρητές του Εργαστηρίου Κεραμικής Κ. Ιωαννίδου, Π. Αθανασόπουλος, Δ. Δέλνος, Ε. Καπίρη, Στ. Κουτούβαλη, Κ. Μανούδη, Ι. Ντάλλα, Κ. Ξυλινά, Ευρ. Βελαλοπούλου καθώς και οι συντηρητές του Εργαστηρίου Μετάλλων Γ. Μακρής, Π. Φέλερης, Μ. Κοντάκη, Γ. Καραμαργιού.

Τη γενική εποπτεία του όλου εγχειρήματος είχε ο Διευθυντής του Μουσείου Ν. Καλτσάς.

Η πλαστική σε μικρογραφία. Τα πήλινα ειδώλια (αίθουσες 58-59)

Σε δύο συνεχόμενες αίθουσες εκτίθεται η Συλλογή Πήλινων Ειδώλιων του Μουσείου, μία από τις πλουσιότερες και σίγουρα

02

ωραιότερες του κόσμου. Μέσα από τα 550 περίπου ειδώλια που εκτίθενται, που είναι και τα πιο αντιπροσωπευτικά των τύπων τους, ξεδιπλώνεται όχι μόνον όλη η ιστορία της κοροπλαστικής με τα κατά τόπους εργαστήρια από τους γεωμετρικούς μέχρι και τους ρωμαϊκούς χρόνους, αλλά και σκιαγραφείται με ζωντάνια ο ιδιωτικός και δημόσιος βίος των αρχαίων Ελλήνων. Προσφορές σε ιερά αλλά και κτερίσματα σε τάφους, τα περισσότερα από τα οποία προέρχονται από παλιές ανασκαφές στην Πελοπόννησο, την Αττική, τη Βοιωτία, την Εύβοια, την Κέρκυρα, τη Ρόδο. Ιδιαίτερα σημαντική για τον εμπλουτισμό της Συλλογής υπήρξε η δωρεά από τον Ι. Μισθό της Συλλογής του των πήλινων ειδώλιων από τη Μύρινα της Μικράς Ασίας.

Τα ειδώλια παρουσιάζονται ακολουθώντας τη χρονολογική εξέλιξη κατά εργαστήρια και κατά τύπους μέσα σε συνεχόμενες προθήκες. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο επισκέπτης μπορεί να παρακολουθήσει απρόσκοπτα την εξέλιξη των διαφόρων εργαστηρίων κοροπλαστικής και να παρατηρήσει τις ομοιότητες και τις διαφορές στους τύπους. Στο μέσον των Αιθουσών εξαίρονται τα πιο ωραία και αντιπροσωπευτικά έργα των εργαστηρίων, όπως το βοιωτικό πήλινο τέθριππο με τους πολεμιστές γύρω στο 550 π.Χ. (προθ. 15), οι αγαλματικοί τύποι, όπως

03

η Αφροδίτη από τη Μονεμβασιά, τέλη 2ου-αρχές 1ου αι. π.Χ. (προθ. 17) και το πήλινο σύμπλεγμα με τον αλληγορικό εφεδρισμό της Νίκης από τη Μύρινα, 2ος αι. π.Χ. (προθ. 25).

Στην αρχή της έκθεσης, στην αίθουσα 58, ο επισκέπτης μπορεί κατ' αρχήν να κατανοήσει τον τρόπο κατασκευής των ειδώλιων από τα λίγα, χειροποίητα ή τροχήλατα, μέχρι αυτά της μαζικής παραγωγής που έχουν γίνει με μήτρες που έχουν βγει από πρόπλασμα (προθ. 1).

Στη συνέχεια μπορεί να παρακολουθήσει την εξέλιξη σε σημαντικά εργαστήρια κοροπλαστικής, όπως το αττικό, το

04

05 Άποψη αίθουσας Συλλογής Βλαστού-Σερπιέρη.

06 Τμήμα πήλινου μελανόμορφου ταφικού πίνακα. Δύο άντρες σηκώνουν το χέρι στη χαρακτηριστική κίνηση αποχαιρετισμού. Έργο του Ζωγράφου Λυδού. Από τα Σπάτα. 550-540 π.Χ. (αρ. Β.Σ. 512).

07 Νικοσθενική πυξίδα. Στο σώμα παριστάνονται οι γάμοι Πηλέως και Θέτιδος, στο πώμα οικογενειακές σκηνές. Από τα Καλύβια Αττικής. Γύρω στο 500 π.Χ.

βοιωτικό, το αργείτικο, το κορινθιακό, το κρητικό κ.ά. Διανύοντας μια πορεία από τα πρωιμότερα αφαιρετικά χειροποίητα ειδώλια του 8ου αι. π.Χ., σε μορφή αλόγων, πουλιών ή και μικρών αγγείων που χρησίμευαν σαν λαβές σε σκεύη, συνεχίζει στα κρητικά πλακίδια με την έκτυπη γυναικεία μορφή (προθ. 2). Στα αττικά ειδώλια με τις αυστηρές ένθρονες ή όρθιες γυναικείες μορφές από μήτρα του 6ου-5ου αι. π.Χ. διαπιστώνει ομοιότητες με σύγχρονά τους έργα της μεγάλης πλαστικής (προθ. 3) και στα βοιωτικά στατικά γυναικεία σανιδόσχημα του 6ου αι. π.Χ. με κορμί χειροποίητο και πρόσωπο από μήτρα (προθ. 4), απεικονίσεις ίσως της Δήμητρας και της Κόρης. Παρατηρεί τις λεπτομέρειες στα σχεδόν πρωτόγονα χειροποίητα των πελοποννησιακών εργαστηρίων του 6ου αι. π.Χ., με τις μορφές κριοφόρων, πολεμιστών, ιππέων ή και στολισμένων γυναικών, ξαναθυμάται τη μυθολογία μέσα από τις σκηνές των μηλιακών αναγλύφων (προθ. 8) των μέσων του 5ου αι. π.Χ. και καταλήγει στις αιθέριες αυτές γυναικείες μορφές των ελληνιστικών χρόνων, τις γνωστές ως Ταναγραίες, που, τυλιγμένες στο ιμάτιό τους, προκαλούν πάντα το θαυμασμό με την κομψότητά τους (προθ. 11-12).

Η πορεία διακόπτεται από θεματικές ενότητες από τον ιδιωτικό και δημόσιο βίο, όπως σκηνές από τη ζωή του παιδιού, τις γυναικείες ασχολίες, τις αγροτικές εργασίες, το χορό και τη μουσική (προθ. 14) ή και το θέατρο (προθ. 23-24).

Αναμφίβολα η πιο εντυπωσιακή ενότητα της έκθεσης είναι αυτή των πήλινων ειδώλιων από τη Μύρινα της Μ. Ασίας που παρουσιάζονται στην αίθουσα 59. Νίκες και έρωτες φτερωτοί πετούν κρατώντας κοχύλια, δάδες ή φιάλες (προθ. 20-22), θεότητες σε αγαλματικούς τύπους (προθ. 19), γυναικεία συμπλέγματα όρθια ή καθιστά κουβεντιάζουν (προθ. 18), ηθοποιοί της Νέας Κωμωδίας. Την έκθεση κλείνει χαμογελώντας πονηρά ο δέσμιος έρωτας.

Συλλογή Βλαστού-Σερπιέρη

Από τα πιο σημαντικά προσκτήματα των τελευταίων ετών του Μουσείου υπήρξε η δωρεά της Συλλογής Βλαστού-Σερπιέρη, η οποία περιήλθε στη Συλλογή Αγγείων και Μικροτεχνίας το 1988, σύμφωνα με

07

05

06

την επιθυμία του συλλέκτη Μιχ. Π. Βλαστού (1874-1936).

Ο Μιχ. Βλαστός έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του στο εξωτερικό και κυρίως στη Μασσαλία. Με το πάθος του συλλέκτη σχημάτισε μία μεγάλη συλλογή αρχαίων, καίτοι δε αυτοδίδακτος προχώρησε ο ίδιος στην κατάταξή τους και δημοσίευσε πολλές νομισματικές μελέτες. Το επιστημονικό του έργο καθώς και η προσωπικότητά του γίνονται γνωστά μέσα από τις σημειώσεις και το εποπτικό υλικό που είχε επιμεληθεί ο ίδιος καθώς και από έγγραφα και επιστολές επιφανών αρχαιολόγων της εποχής, όπως φαίνεται από ένα μικρό μέρος του αρχείου του, που παρουσιάζεται στην αρχή της Έκθεσης ενημερώνοντας τον επισκέπτη.

Τα 451 έργα που παρουσιάζονται είναι μια επιλογή των σημαντικότερων αρχαίων της Συλλογής και καλύπτουν το μακρότατο χρονικό διάστημα από την 4η χιλιετία μέχρι και τα ελληνιστικά χρόνια.

Όπως κάθε ιδιωτική Συλλογή έτσι και η Συλλογή Βλαστού-Σερπιέρη χαρακτηρίζεται από ποικιλία. Κυκλαδικά μαρμάρινα αγγεία, μυκηναϊκά αγγεία, ειδώλια και κοσμήματα, πήλινα αγγεία και ειδώλια, χάλκινα μικροαντικείμενα, χρυσά κοσμήματα, είναι προϊόντα διαφόρων εργαστηρίων της ηπειρωτικής, νησιωτικής, μικρασιατικής Ελλάδας αλλά και αυτής της Μεγάλης Ελλάδας, ακόμη και της Αιγύπτου.

Από τα αττικά αγγεία, που αποτελούν και τον βασικό κορμό της Συλλογής, ξεχωρίζουν οι τρεις πρωτοαττικές υδρίες του Ζωγράφου των Μεσογείων (αρ. Β.Σ. 67) (700-690 π.Χ.) με διάκοσμο από το νέο ανατολικό θεματολόγιο και αναμνήσεις από αυτό των γεωμετρικών χρόνων. Στους ζωγράφους όπως ο Σοφίλος (αρ. Β.Σ. 477-8), ο Λυδός (αρ. Β.Σ. 512) αποδίδονται οι ταφικοί πίνακες, πήλινες πλάκες με νεκρικές παραστάσεις που θα διακοσμούσαν ταφικά μνημεία. Στη μοναδική για το Μουσείο νικοσθενική πυξίδα (αρ. Β.Σ. 55), που χρονολογείται γύρω στο 500 π.Χ., απεικονίζονται στο σώμα του αγγείου θεϊκοί γάμοι, ίσως του Πηλέως και της Θέτιδος, ενώ στο πώμα οικογενειακές σκηνές. Στον Δούρη αποδίδεται ο ερυθρόμορφος κάνθαρος (αρ. Β.Σ. 156) με παράσταση κώμου 500-480 π.Χ., ενώ στον Ζωγράφο του Tyszkiewicz ο ερυθρόμορφος ψυκτήρας με παράσταση γιγαντομαχίας (αρ. Β.Σ. 192). Προετοιμασία Διονυσιακής Γιορτής απεικονίζεται στον ερυθρόμορφο χου του Ζωγράφου της Ερέτριας (αρ. Β.Σ. 318) από την Ανάβυσσο (425-420 π.Χ.). Ανάμεσα στις λευκές ληκύθους των Ζωγράφων του Αχιλλέα, των Τριγλύφων και του Sabouroff ξεχωρίζει αυτή με την παράσταση των δύο γυναικών που παίζουν σβούρα (αρ. Β.Σ. 5).

Από τα πιο χαρακτηριστικά δείγματα εργαστηρίου Ανατολικής Ελλάδας είναι η οινοχόη του ρυθμού των Αιγάγρων από την Κάμειρο της Ρόδου.

Με κρητικά πλακίδια του 7ου αι. π.Χ., μηλιακά ανάγλυφα του 5ου αι. π.Χ. και βοιωτικά ειδώλια των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων εκπροσωπούνται τα εργαστήρια κοροπλαστικής, ενώ αυτά της μεταλλοτεχνίας με τις χάλκινες πόρπες (αρ. Β.Σ.601-2) από την Ανδρίτσαινα και το κράνος ιλλυρικού τύπου (αρ. Β.Σ.615) από τη Μαντίνεια.

Στους ελληνιστικούς χρόνους τοποθετείται το ταφικό σύνολο, η οστεοδόχος κάλπη, ένας επίχρυσος δίνος με πώμα

08 Χρυσός ρόδακας με συρματερή και κοκκιδωτή διακόσμηση, πιθανώς από διάδημα. Βρέθηκε στη Μήλο. 650-600 π.Χ. (αρ. Χρ. 1177).

09 Έκθεση χρυσών.

10 Χρυσό περιδέραιο με εξαρτήματα σε σχήμα καρπών δρυός και μυρτιάς. 500-475 π.Χ. (αρ. Χρ. 10).

08

και ένα στεφάνι με μολύβδινη χοινικίδα και πήλινους επίχρυσους καρπούς που βρέθηκε στη Βούλα Αττικής.

Στο τέλος της Έκθεσης παρουσιάζονται αντιπροσωπευτικά προϊόντα κοροπλαστικής από τον Τάραντα, την αποικία της Μεγάλης Ελλάδας.

Τέχνη από χρυσό και ασήμι. Η Συλλογή Χρυσών Κοσμημάτων

Για πρώτη φορά παρουσιάζεται σε μόνιμη έκθεση η Συλλογή Χρυσών, μια Συλλογή άγνωστη ως τώρα όχι μόνο στο ευρύ κοινό αλλά και στους μελετητές, καθώς τα περισσότερα από τα αντικείμενα είναι αδημοσίευτα.

Στη Συλλογή περιλαμβάνονται εκτός των χρυσών και αργυρών κοσμημάτων, τα αργυρά σκεύη και οι σφραγιδόλιθοι.

Η ποιότητα και η πληθώρα των αντικειμένων, η μοναδικότητα πολλών, αλλά κυρίως η βεβαιωμένη προέλευση και η ένταξή τους σε μεγάλα ταφικά σύνολα, καθιστούν τη Συλλογή αυτή μία από τις σημαντικότερες του κόσμου.

Τα κοσμήματα που παρουσιάζονται στην έκθεση προέρχονται από διάφορες περιοχές της ηπειρωτικής αλλά και της νησιωτικής Ελλάδας και καλύπτουν όλο το χρονολογικό φάσμα, από τους γεωμετρικούς χρόνους έως και τους ρωμαϊκούς. Στην έκθεση αυτή συμπεριλήφθηκαν, ως ανήκοντα στα πολύτιμα έργα της μικροτεχνίας και της μικρογλυπτικής, κάποιοι σφραγιδόλιθοι ενδεικτικοί της εποχής τους, καθώς επίσης και ο ελεφαντοστέινος διάκοσμος από τη νεκρική κλίνη του τάφου των Ανθεμίων στη Μακεδονία.

Η παρουσίαση της Συλλογής Χρυσών Κοσμημάτων ακολουθεί το σκεπτικό της παρουσίασης της Συλλογής Αιγείων. Στην πρώτη προθήκη, ο τρόπος κατασκευής κοσμημάτων και οι διάφορες τεχνικές διακόσμησης λειτουργούν ως εισαγωγή. Στη συνέχεια ξεδιπλώνεται χρονολογικά αλλά και γεωγραφικά όλη η ιστορία της κοσμηματοτεχνίας. Η παρουσίασή τους κατά τη χρονολογική τους εξέλιξη, κατά τύπους, αλλά και κατά σύνολα γεωγραφικά ή ταφικά, αναδεικνύει τη διαχρονικότητα και τη συνέχεια της ελληνικής τέχνης και επιτρέπει στον επισκέπτη την κατανόησή της.

Χρυσές ταινίες με έκτυπη διακόσμηση γεωμετρικών κοσμημάτων ή ζωφόρων ζώων, μεγάλες περόνες, επιστήθια κοσμήματα, περιδέραια και ενώτια σφηκωτήρες και ελασμάτινα δακτυλίδια, από τάφους του Κεραμεικού, της Ελευσίνας, των Σπάτων και της Αναβύσσου, καταδεικνύουν ότι στην Αττική κατά τον 9ο και 8ο αι. π.Χ. υπήρχαν δραστήρια εργαστήρια κοσμηματοτεχνίας (προθ. 2-3).

Την ίδια εποχή σε ιερά όπως το Ηραίο της Περαχώρας, οι πιστοί είχαν αναθέσει χρυσά ενώτια με δισκόσχημες απολήξεις, ενώ στην Ερέτρια (προθ. 4) στόλιζαν τους νεκρούς με χρυσές ταινίες με τη χαρακτηριστική γλωσσωτή επίστεψη.

Από νησιώτη τεχνίτη κατασκευάστηκαν κατά το β΄ μισό του 7ου αι. π.Χ. οι θαυμαστοί ρόδακες με τον περίτεχνο διάκοσμο που βρέθηκαν σε τάφο στη Μήλο (προθ. 5) και πρέπει να ανήκαν σε διάδημα.

Στην ίδια εποχή χρονολογούνται και τα εξαρτήματα περιδεραίου με μορφή δαιμονικών μελισσών, που βρέθηκαν σε τάφο στη Θήρα. Από τη Μήλο πρέπει να προέρχονται και οι σφραγίδες του 7ου-6ου αι. π.Χ. από στεατίτη, γνωστές

09

10

11

ως νησιωτικές, με παραστάσεις κυρίως ζώων. Τυπικά δείγματα μακεδονικού εργαστηρίου του 6ου αι. π.Χ. είναι τα νεκρικά ελάσματα με έκτυπους ρόδακες και το περιδέραιο με τις κυλινδρικές και αμφικωνικές χάντρες με εγχάρακτο και κοκκιδωτό διάκοσμο. Στην Κόρινθο σε τάφο βρέθηκε το περιδέραιο (Χρ. 1050) με την πλεχτή ταινία και τα καρπόσχημα εξαρτήματα (330-320 π.Χ.) (προθ. 6). Από την Ερέτρια και τη Βάθεια προέρχονται τα ωραιότερα κοσμήματα των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων, όπως το περιδέραιο με τα καρπόσχημα εξαρτήματα και βουκράνιο στο μέσον και τα χρυσά ενώτια με την αρπαγή της Θέτιδος από τον Πηλέα, που χρονολογούνται στον 5ο αι. π.Χ. (προθ. 9), ενώ τα χρυσά περιδέραια με διάφορα διάλιθα εξαρτήματα ή με ζωόμορφα άκρα χρονολογούνται στον 3ο-2ο π.Χ. (προθ. 13).

Σε τάφο στο ακριτικό Καστελλόριζο βρέθηκε το χρυσό στεφάνι κισσού του 4ου αι. π.Χ. (προθ.10).

Από τάφους στη Γαβαλού της Αιτωλίας προέρχεται ένα πολύ σημαντικό σύνολο αργυρών σκευών του 4ου/3ου αι. π.Χ. και το χρυσό δαχτυλίδι με την παράσταση Μούσας στον δακτυλιόλιθο (προθ. 14).

Από τάφους στη Δημητριάδα και το Παλαιόκαστρο της Θεσσαλίας προέρχονται τα ωραιότερα αργυρά σκεύη με έκτυπες διονυσιακές σκηνές και πολύτιμα κοσμήματα, όπως τα χρυσά ψέλια με περίτμητα αμπελόφυλλα και ένθετα σμαράγδια και γρανάδες του 1ου αι. π.Χ. (προθ. 18).

Κατασκευασμένα ειδικά και μόνο για ταφική χρήση είναι το μεγαλύτερο μέρος των χρυσών κοσμημάτων που βρέθηκε στην Κάτω Αχαΐα σε οικογενειακό τάφο με τις τρεις ταφές, που περιλαμβάνει χρυσά διαδήματα, δαχτυλίδια, μετάλλια και τοποθετείται στον 3ο/2ο αι. π.Χ. (προθ. 19).

Στα χρόνια της Ρωμαιοκρατίας χρονολογούνται τα κοσμήματα από τον τάφο της Φιλωτέρας Αμυμώνης στον Κεραμεικό (προθ. 22).

Η έκθεση τελειώνει με όλα τα απαραίτητα για τον γυναικείο στολισμό κοσμήματα, ψιμύθια και σκεύη.

Εύθραυστη πολυτέλεια. Τα γυάλινα σκεύη

Τη διαδρομή στην ιστορία της υαλουργίας ανά τους αιώνες από τον 8ο αι. π.Χ. μέχρι και τους βυζαντινούς χρόνους μπορεί να θαυμάσει ο επισκέπτης μέσα από μία επιλογή από σπάνια γυάλινα σκεύη της Συλλογής Αγγείων.

Το γυαλί με την υφή, την πολυχρωμία, τη διαύγεια αλλά και τη δυσκολία κατεργασίας του, υπήρξε κατά την αρχαιότητα ένα από τα πολυτιμότερα υλικά αγαθά. Με αυτό κατασκεύαζαν αντικείμενα πολυτελείας όπως μικρά μυροδοχεία ή φιάλες, περίαπτα και χάντρες για περιδέραια, δακτυλιόλιθους-απομιμήσεις ημιπολύτιμων λίθων, ενθέσεις σε πολύτιμα έπιπλα κ.ά.

Τα γυάλινα αγγεία που παρουσιάζονται στην έκθεση αυτή και που προέρχονται από διάφορες περιοχές της ηπειρωτικής και νησιωτικής Ελλάδας, παρουσιάζονται κατά τη χρονολογική τους εξέλιξη, ομαδοποιημένα είτε κατά σύνολα ανασκαφικά, είτε κατά τύπους και σχήματα όταν είναι μεμονωμένα ευρήματα ή δωρεές.

11 Άποψη αίθουσας γυάλινων σκευών.

12 Γυάλινη άχρωμη κύλικα με παράσταση ερώτων που οδηγούν θαλάσσιο ίππο και γρύπα. Από τη Σίφνο. Τέλος 1ου αι. π.Χ.

13 Γυάλινο οξυκόρυφο αγγείο που μιμείται αχάτη. Από το Παλαιόκαστρο της Θεσσαλίας. 2ος-1ος αι. π.Χ. (αρ. 14262Α).

12

13

Μέσα από τα πολλά και ποικίλα εκθέματα γίνεται κατανοητός ο ιδιαίτερα πολύπλοκος τρόπος δημιουργίας τους από τα πρωιμότερα χυτά σε ανοιχτή μήτρα ή κατασκευασμένα με την τεχνική του πυρήνα, μέχρι και την επαναστατική για την υαλουργία ανακάλυψη του φυσητήρα και του φυσητού γυαλιού, που συνετέλεσε στη μαζική πλέον παραγωγή τους.

Χυτό σε μήτρα είναι το πρωιμότερο αγγείο της συλλογής, ένας γεωμετρικός πρασινωπός σκύφος (αρ. Ε.1525), ενώ τα μυροδοχεία του 6ου και 5ου αι. π.Χ. στολισμένα με πολύχρωμα ζιγκ-ζαγκ και ταινίες, είναι κατασκευασμένα με την τεχνική του πυρήνα (αρ. 2709 και 2903). Η τελική διαμόρφωση των πυξίδων του 4ου αι. που έχουν κατασκευαστεί σε μήτρα (αρ. 12523), έχει γίνει με τη βοήθεια του τροχού. Χυτός σε μήτρα είναι και ο μεγάλος άχρωμος κάδος του 4ου αι. από την Κύπρο (αρ. 12297).

Αχάτη μιμούνται τα πολύχρωμα οξυκόρυφα αγγεία που ήταν δεμένα πιθανόν με κάποιο πολύτιμο μέταλλο και είχαν βρεθεί σε τάφους στο Παλαιόκαστρο της Θεσσαλίας του 2ου αι. π.Χ. (αρ. 14261 και 14262Α). Από την ίδια περιοχή προέρχεται και το γυάλινο σύμπλεγμα με τους πυγμαίους που κυνηγούν κροκόδειλο.

Την τεχνική του millefiori και του μωσαϊκού με αυτή της δαντέλας συνδυάζουν τα σκυφίδια (αρ. 23719, 23718) που βρέθηκαν μαζί με άλλα γυάλινα αγγεία, όπως σκύφους, φιάλες και κάνθαρους, στο Ναυάγιο των Αντικυθήρων και χρονολογούνται στον πρώιμο 1ο αι. π.Χ.

Εγχάρακτη με τροχό παράσταση ερωτιδέων πάνω σε θαλάσσιο ίππο και γρύπα στολίζει τη διάφανη κύλικα του 1ου αι. μ.Χ. από τη Σίφνο (αρ. 16275).

Φυσητή είναι η μεγάλη γαλαζοπράσινη τεφροδόχος κάλπις που χρονολογείται στον 1ο-2ο αι. μ.Χ. (αρ. 23727).

Ένας μεγάλος αριθμός ελεύθερων φυσητών ή φυσητών σε μήτρα γυαλιών, διαφανών και μη, σε διάφορα χρώματα, δείχνει τις δυνατότητες που παρείχε η νέα τεχνική για μαζική πλέον παραγωγή γυάλινων σκευών κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους. Το γυάλινο σκεύος από σπάνιο είδος πολυτελείας έχει μετατραπεί πια σε είδος προσιτό και στα ευρύτερα κοινωνικά στρώματα.

Τα πολύχρωμα μυροδοχεία, πιθανόν αγιαστούρες, του 14ου αι. κλείνουν την Έκθεση.

Πληροφορίες
Διεύθυνση: Τοσίτσα 1, Αθήνα 10682
Τηλ.: 210 8217724, 210 8217717
Fax: 210 8213573
E-mail: eam@culture.gr

Ωράριο λειτουργίας μουσείου
Δευτέρα: 13:30-20:00
Τρίτη-Κυριακή: 8:30-15:00